

В. М. ЗАРУБА

**КАТЕРИНОСЛАВСЬКІ
ДВОРЯНИ**

МАТЕРІАЛИ
ДЛЯ БІОГРАФІСТИКИ,
ГЕНЕАЛОГІЇ
ТА ПЕРСОНАЛІСТИКИ

КАТЕРИНОСЛАВСЬКЕ ДВОРЯНСТВО: ПРОСОПОГРАФІЧНИЙ ПОРТРЕТ СОЦІАЛЬНОЇ СПІЛЬНОТИ ПОЛУДНЕВОЇ УКРАЇНИ

«Загублені в часі!» Саме так можна сьогодні назвати дворянство — провідну соціальну верству Південної України, яка активно впливала на її історичний розвиток від прикінцевих десятиліть XVIII ст. до початку XX ст. Уже понад сто років як не існує цієї елітарної спільноти: на теренах колишнього Радянського Союзу вона фізично знищена, а в еміграції вже давно остаточно розчинилася в тамтешніх соціальних середовищах. Що ж, у цьому найкращому зі світів усе минає! І для дворян нині все в минулому, так як для отієї старої барині в старій садибі, останній спадкоємиці старого, колись великого, але вимерлого роду, яка навіки закарбована на відомому полотні художника Василя Максимова «Все в прошлом!». «А ти ж пишалася колись» — сказав би поет.

Образ дворянина в різні часи змінювався, як змінювалося і сприйняття цього образу. Про нього створено власне дворянський міф, потім — міф радянський, сьогодні твориться новітній, так званий постмодерністичний міф історіографічних конструкцій, парадигм і фронтір як системи уявних спогадів. Від перших спроб і до останніх характеристики головних рис дворянства були дуже різними. Возвеличування та забронзовування, абсолютизація шляхетності змінювалися повною нівеляцією дворян як нікчемних царських підніжків, холопів, рабів і дегенератів. І дивуватися не доводиться, адже впродовж усієї своєї історії вони дійсно були рабами — царів, двір яких обслуговували, золотоординсько-візантійської Московської імперії, опорою якої були, свого власного становища та менталітету тощо. Згадаймо відоме з середини XVII ст. звернення князів Ромодановського та Трубецького до самодержця: «Мы, рабы твои, бояре Ивашка да Алексашка...». Чолобитна, яку підписали в 1764 р. грузинські князі та дворяни, теж розпочинається подібними словами: «Мы, верноподанные ея императорского величества рабы, отставной капитан Спиридон Ревазов, дворянин Иван Немсадзев, капитан Кахов, отставной прапорщик князь Симон Саакадзе и другие»¹. Усе мінялося, та нічого не змінювалося.

Про рабську натуру російських дворян, яких тільки в 1762 р. звільнили від тілесних покарань, говорили самі ж дворяни — спадкові, відомі. Наприклад, скандальний князь Петро Долгорукий (нащадок гетьмана Д. Апостола) писав: «Людей, приговоренных служить всю жизнь, людей, которых били кнутом на конюшне и принародно наказывали розгами, нельзя назвать аристократами»².

А легендарний Іскандер, байстрюк поміщика І. О. Яковлева, Олександр Герцен як філософ та ідеолог крайніх лівих поглядів був надто відвертим в оцінках і висловлюваннях про дворян. Прочитавши Opus Magnum П. Долгорукого, він у розпачі вигукнув: «И эти-то доносчики, сводники, ябедники, палачи, пытавшие друзей и родных, казнокрады, взяточники, изверги с мужиками, изверги с подчиненными сотавляют почву настоящих русских бар»³. У своїй газеті «Колокол» він неодноразово ганьбив катеринославських дворян, публікуючи про них гостро критичні матеріали, про що згадаємо далі.

Багато істориків намагалося створити привабливий і позитивний образ дворянина, наплодити міфів про дворян. Але були й ті, хто багато працював над розвінчуванням цих міфів, намагаючись максимально об'єктивізувати образ, наблизити його до життєвої та історичної

правди, не узагальнюючи окремі факти та не абсолютизуючи загальні явища⁴. Істина ж, як завжди, знаходиться десь посередині.

Катеринославське дворянство як референтна, приваблива та бажана суспільна соціальна група — інтегральна та невід'ємна частина всеросійського дворянства. Його активне формування почалося з 1776 р. після ліквідації Запорозької Січі. А формально-юридично, та по суті й фактично катеринославське дворянство започаткувала «Жалувана грамота» Катерини II від 21 квітня 1785 р. А відтак, воно стало відносно новою спільнотою в складі загальноросійського нобілітету.

Історична література про російське дворянство надзвичайно багата і різноманітна, як власне і сама його історія. Осягнути її всю практично неможливо. Тому ми відразу взяли за об'єкт і предмет нашого дослідження виключно дворян Катеринославської губернії. Але навіть при цьому ми не мали на меті охопити детально всю її історіографію. Наша ціль була скромніша — із пошуків і спостережень останніх років скомпонувати окремий нарис, який би відобразив лише певні аспекти стрімкої дворянської історії нашого краю. Написання ж всеохоплюючого нарративу про майже 150-річні події життя тутешнього дворянства залишаємо майбутнім амбітним історикам.

До того ж, місцева еліта ще не була предметом спеціального дослідження істориків, в історіографії відсутня наукова праця, в якій би було комплексно розкрито всі аспекти історії катеринославських дворян від останньої чверті XVIII ст. до початку XX ст. Тож, якщо говорити про попередній історіографічний інтерес до дворянства Катеринославщини, то не такий він уже й великий. Адже багата на факти та гучні імена історія, через ідеологічні забобони та класовий детермінізм тривалий час ігнорувалася дослідниками як неперспективна. На епізодичні факти з життя катеринославських дворян можна натрапити хіба що в окремих узагальнюючих працях.

В цілому, про дворянство Південної України (згадуючи і катеринославське) потроху писали Н. Полонська-Василенко, О. Дружиніна, В. Кабузан. У 1977 р. з'явилася єдина спеціальна стаття про формування дворян Причорномор'я дослідниці Г. Шевченко⁵. І лише на початку XXI ст. в українських дослідників з'явився виразно помітний інтерес до дворянства Південної України в цілому і Катеринославської губернії зокрема.

Зазначене вище простежуємо насамперед у фундаментальних виданнях Запорізького наукового центру, який тривалий час очолював професор А. В. Бойко⁶. Окрім того, останнім часом тема збагатилася статтями, монографіями та дисертаціями Л. Циганенко⁷, Н. Суревої⁸, Д. Каюка⁹, І. Кочергіна¹⁰, Т. Темірової та ін. Історію та генеалогію окремих дворянських родин досліджували С. Абросимова

⁴ Беккер Сеймур. Миф о русском дворянстве: дворянство и привилегии последнего периода императорской России. — М.: Новое литературное обозрение, 2004. — 344 с.

⁵ Шевченко Г. Ф. Формирование черноморского дворянства в конце XVIII — начале XIX века // Проблемы истории СССР. — Вып. 6. — М.: МГУ, 1977. — С. 77–87.

⁶ Джерела з історії Південної України в 10 т./ упорядник А. Бойко. — Запоріжжя, 2009.

⁷ Циганенко Л. Ф. Дворянство Півдня України (друга половина XVIII — 1917). — Ізмаїл, 2009.

⁸ Сурева Н. В. Джерела з історії дворянства Південної України останньої чверті XVIII — першої чверті XIX ст. — Дис. канд. істор. наук. — Запоріжжя, 2004.

⁹ Каюк Д. Г. Формування Катеринославського та Херсонського дворянства в 60-ті роки XVIII — на початку XIX століття. — Дис. канд. істор. наук. — Дніпропетровськ, 2002.

¹⁰ Кочергін І. О. Соціальна трансформація катеринославського дворянства (друга половина XIX — початок XX ст.). — Д: Герда, 2015. — 574 с.

Заруба В. М.

3-35 Катеринославські дворяни: матеріали для біографістики, генеалогії та персоналістики. Дніпро : ЛІРА, 2019. 1024 с.; іл. ISBN 978-966-981-194-3

Книга, яку автор пропонує читачам, стала підсумком дослідження упродовж 2012–2019 рр. персоналістики, біографістики, просопографії та генеалогії дворян Південної України в цілому і Катеринославської губернії зокрема. У ній представлено різні за обсягом біографічні свідчення про спадкових та особистих дворян, а також пов'язаних із ними найближчих родичів. Доповненням слугують схематичні таблиці генеалогічних зв'язків найбільш відомих і розгалужених родин. Текст широко ілюстровано унікальними індивідуальними та груповими світлинами і художніми портретами.

Архівні документи, зібрані автором при роботі над вивченням персонального складу та історії дворян старої Катеринославщини за 1782–1914 рр., репрезентовані ним в окремому виданні під назвою «Материалы для истории екатеринославских дворян» (Дніпро: Ліра, 2019). Обидві книжки розраховані на істориків, працівників архівів, музеїв, бібліотек, краєзнавців та всіх тих, хто цікавиться історією Полудневої України і займається генеалогічними дослідженнями.

УДК 94(477.63)-058.232

© Заруба В. М., 2019
© ЛІРА, 2019

ISBN 978-966-981-194-3

(Алексєєви, Синельникови), Д. Каюк (Миклашевські), І. Кочергін (Авксентєєви, Канкріни, Мізки, Тувбичі, Полі), Н. Сурева (Нечаєви, Савицькі). Історико-статистичні та довідкові матеріали з історії дворян Катеринославської губернії підготував та опублікував у 2014 р. Д. О. Бойко¹¹. Його праця містить декілька статей із ґрунтовним аналізом окремих аспектів дворянської історії – адміністративно-го устрою, джерел, самоорганізації. Комплекс джерел, що також частково стосуються історії місцевого дворянства, проаналізував у своїй дисертації П. А. Бойко¹². У 2016–2019 рр. ми спробували вперше узагальнити генеалогію, просопографію, персоналістику та біографістику дворянства Катеринославщини, а також опублікували виявлені документи нобілітації¹³.

Відтак, як бачимо, наразі вже є певні історіографічні успіхи, опрацьовано окремі сегменти наукової парадигми означеної проблематики. Визначилися й основні дослідницькі напрямки у вивченні історії катеринославського дворянства, а саме: його формування, етнічний склад, нобілітація, менталітет, роль у суспільно-політичному житті, аграрна та соціальна колонізація краю, демографічні, соціально-економічні та військово-політичні процеси, поміщицьке господарство та його ефективність, поземельні відносини, пристосування до нових соціально-економічних умов після селянської реформи 1861 р., дворянські садиби та генеалогія, історія окремих родин. В останні роки з'явився новий напрямок – біографістика, персоналістика та просопографія катеринославського дворянства. Цей підхід дозволяє спостерігати за історичними подіями та явищами крізь призму життя, відчуттів та переживань окремої людини чи родини, наближаючись відтак до розуміння самої епохи. Одним із пріоритетних напрямків сучасної історіографії стає вивчення саме регіональної історії, в парадигму якої входить і минуле місцевих еліт.

AD FONTES!

Об'єктивне, всебічне та успішне вивчення дворянства як елітарного соціального утворення можливе лише за умови постійного наповнення історіографічного простору новими джерелами, насиченими важливою інформацією, достатньою для реконструкції суспільних явищ і процесів, до яких вони були причетні, а також родової генеалогії та біографій окремих особистостей, які тією чи іншою мірою впливали на тогочасні події.

Джерельна база історії формування населення Південної України, у тому числі й дворянства, вже неодноразово ставала предметом наукового дослідження. Хоча спеціальної теоретичної праці з джерелознавства, яка б охоплювала увесь комплекс джерел за 130 років існування місцевого дворянства, немає. А оскільки в ній є потреба, то, сподіваємося, вона попереду. Отже – до джерел!

Як би дивно це не здавалося, але основоположником теорії джерелознавства як історичної науки став поміщик Верхньодніпровського повіту академік О. С. Лаппо-Данилевський. Саме він на початку ХХ ст. першим запропонував свою методологію як невід'ємну складову частину методології історичного дослідження¹⁴. Та, незважаючи на те, що теорією класифікації історичних джерел займалося багато радянських (І. Ковальченко, М. Варшавчик, О. Пронштейн, О. Медушевська, М. Рум'янцева, М. Ковальський) і сучасних українських (В. Горобець, О. Струкевич, Б. Литвак) дослідників, питання класифікаційних критеріїв та підходів так і залишилися відкритим.

Отже, на підставі теоретичних напрацювань вищезазначених істориків, а також за допомогою синтезу різних типів класифікації систематизацію історичних джерел з історії місцевого дворянства можна здійснити за такими критеріями: за формою, змістом, функціональним призначенням, напрямком пошуку, місцем зберігання, а також як актові (документальні, юридичні) та наративні, архівні та опубліковані, загальні та персональні. Джерела інформації класифікують також за різними критеріями. Тому їх можна поділити на законодавчі, виконавчі, розпорядчі, довідкові, засвідчувальні, описово-статистичні, довідково-діловодські, судово-слідчі тощо.

Зокрема, актові джерела за функціями можна класифікувати на доповідні (рапорти, чолобитні, донесення), довідково-інформаційні (екстракти, листи, записки, пам'яті), засвідчувальні (родовідні книги, паспорти, атестати, свідоцтва, формулярні списки, білети на земельні діачі), обліково-статистичні (ревізські сказки, дворянські списки, реєстри, відомості, компути, табелі, звіти), розпорядчі (укази монархів, накази Сенату, Герольдії та губернаторів, ордонанси, інструкції та ордери намісників, наприклад Г. Потьомкіна). До цієї ж групи належить великий за обсягом пласт організаційно-розпорядчих документів (укази, ордери, промеморії та пропозиції), які намісницькі (губернські) правління, канцелярії генерал-губернаторів краю надсилали до підвідомчих інстанцій, у тому числі й до органів дворянського самоврядування.

Безпосередньо дворян стосуються також і загальні, масові, обліково-статистичні документи поземельного обліку фіскальними і земськими установами: окладні книги повітових казначейств, межові книги межових експедицій, податкові книги земських управ, описи намісництва та губернії. Значний обсяг інформації міститься у ревізських книгах та матеріалах семи казенних ревізій, проведених у краї: 4-ї – у 1782 р., 5-ї – у 1795 р., 6-ї – у 1811 р., 7-ї – у 1816 р., 8-ї – у 1835 р., 9-ї – у 1850 р., 10-ї – у 1858 р. До важливих джерел можна віднести і збережені метричні книги, сповідальні церковні розписи, документи сімейних архівів, частину з яких було опубліковано.

Окрему групу джерел складає поземельна документація, що велася безпосередньо у поміщицькому господарстві (наприклад, облікова книга Бугувичівської економії)¹⁵, документи викупної установи про викуп селянами землі у поміщиків¹⁶, а також майнові акти – видільний акт (відділення майна дітей зі спадку живих батьків), роздільний акт (розподіл спадщини між спадкоємцями)¹⁷ тощо.

Відтак, наразі зупинимося на характеристиці тих джерел, які вдалося опрацювати особисто, і інформація про які може бути корисною для майбутніх дослідників. Для зручності розділимо їх на дві групи: архівні й опубліковані. Почнімо з перших.

Так уже склалося, що головні архівосховища, у яких сконцентровано значний обсяг джерел, і більшість документів з історії катеринославського дворянства перебувають за межами України. При цьому вони не становлять єдиного джерельного комплексу – це ускладнює їх пошук і опрацювання. У Російському державному архіві давніх актів у Москві (РДАДА) можна знайти, наприклад, документи перших дворянських зібрань, списки приазовських греків із м. Таганрога¹⁸, плани генерального межування, алфавіти генерального межування¹⁹ та самі межові справи поміщиків із Катеринославщини, які містять не лише ділові поземельні документи, а й родову, генеалогічну інформацію.

У Російському державному військово-історичному архіві в Подольську (РДВІА) зберігається багато справ загального характеру (описи намісництва), що стосуються історії Південної України (частину з них опублікував А. В. Бойко), а також особисті справи окремих дворян-військовослужбовців, наприклад Авчинникових²⁰.

Проте, найбільше сховище дворянської документації – Російський державний історичний архів у Санкт-Петербурзі (РДІА) та його величезний фонд 1343 (Департамент Герольдії Сенату). Серед інших документів, що безпосередньо стосуються дворян Катеринославської губернії, знаходяться акти, що ілюструють процес нобілітації південноукраїнського дворянства, дають генеалогічні та біографічні відомості про нього. Це дворянські списки, рапорти в Герольдію Дворянського Депутатського Зібрання (ДДЗ), персональні справи про дворянство, формулярні списки тощо. У вивченні дворянської нобілітації та генеалогії особливе місце посідають родовідні книги (РК), про важливість яких як історичного джерела вже писали дослідники²¹.

Із нобілітаційних документів цього архівосховища ми найкраще дослідили родовідні книги за 1798–1813 рр. Вони мають вигляд зшитого в один фоліант збірника зошитів із титульними листками, на яких зазначено, за який рік кожна з них. При цьому, науковці

Дім Катеринославського дворянського депутатського зібрання, колишній палац Г. Потьомкіна. Катеринослав, листівка, 1912 р.

Архангело-Михайлівська церква та палац Миколи Родзянка у селі Попасне Новомосковського повіту. 1914 р.

Дім родини Ілляшенків у маєтку Афанасівка Новомосковського повіту. 1910 р.

¹¹ Бойко Д. А. Матеріали к історії катеринославського дворянства. 1784–2014. – Запорожье, 2014. – 652 с.

¹² Бойко П. А. Джерела з історії формування населення Олександрівського повіту останньої чверті ХVIII – початку ХІХ століття. – Дис. канд. істор. наук. – Запоріжжя, 2016. – 288 с. (з додатками).

¹³ Заруба В. Н. Дворяне Екатеринославской губернии. – Дніпро: Ліра, 2016. – 548 с. ¹⁴ Заруба В. Н. Родословник катеринославских дворян. – Дніпро: Ліра, 2017. – 548 с.

¹⁴ Лаппо-Данилевский А. С. Методология истории. – М., 2006. – 622 с.

¹⁵ ДІМ, Арх. – 931 (Книга Бугувичівської економії поміщика О. О. Савицького).

¹⁶ РДІА, ф. 577, оп. 11 (Главное выкупное учреждение Министерства финансов. Дела о выкупах за 1862–1895 гг.).

¹⁷ ДІМ, Арх. – 18601 (Роздільний акт родини Бельченків).

¹⁸ РДАДА, ф. 16, оп. 1, спр. 689, а. 170–174 зв.

¹⁹ РДАДА, ф. 1354, оп. 11–119, спр. 687–703 (Алфавіти межових книг повітів Катеринославської губернії).

²⁰ РДВІА, ф. 400, оп. 9, спр. 26524, а. 1–13.

²¹ Сурева Н. В. Дворянські родовідні книги Південної України останньої чверті ХVIII – першої чверті ХІХ ст. // Студії з історії Степової України. Вип. 1. – Запоріжжя, 2003. – С. 72–77.

Вперед назад!

І ось вже минуло понад сто років від того вікопомного 1917 року, коли наприкінці лютого скресла і згинула проклята московська деспотична монархія. Начебто і невеликий вік для історії. Але про колишніх господарів нашого краю здається жодної згадки не залишилося. Зруйновано не лише їхні маєтки та економії, але навіть могили і усипальниці. Нічого не вціліло з дворянських садиб, все погромлено, розбито, розграбовано (при цьому, нічого нового не побудовано, все просто змарновано). Лише в поодиноких місцях збереглися націоналізовані державою окремі будівлі, що використувалися під школи, лікарні, дитячі садочки, будинки культури.

Дворянські могили і родові цвинтарі розорані, у крашому випадку занедбані, недоглянуті (бо нікому!). Починаючи з 1919 р. і по цей день, поховання періодично розкопують «чорні археологи» і, риючись, шукають міфічне «панське золото». Могильні плити валяються на колишніх подвір'ях колишніх колгоспних ферм, де вони виконували невластиві їм функції балансу для якоїсь лоботрійки (наприклад, у Пальмирівці Коцебу та Вишневської, у Зеленому Гаю Гаркушевських та Лукашевич). На родовому похованні Малам у с. Незабудиному просто на зруйнованій усипальниці передостаннього наказного отамана Кубанського козацького війська генерала Я. Д. Малами знаходився колгоспний гноєвідстійник. Серед поля у степу ще стоїть родовий, колись добре упорядкований, цвинтар Савицьких із залишками кількох надгробків і вже розритих поховань. Він уцілів лише завдяки тому, що на ньому влаштували своє кладовище жителі радянського села Войкового (Квітучого). Щось подібне збереглося і у с. Костянтинівці, колись родовому маєтку Грушівка поміщиків Рудіциних.

Понад широкою долиною Комишуватої Сури, над селами Безбородьковим та Письмичевим, на високому степовому кургані і нині підносяться величні руїни усипальниці онука О. А. Безбородька Я. Я. Савельєва та його дружини, розбиті та обмальовані дикунами⁴²⁹. Цікаво, що це одне з найстаріших сіл, поселене 1778 р. генерал-майором О. А. Безбородьком, і всупереч прагненню радянської влади стерти з карти імена та прізвища колишніх поміщиків, село в 1920-х рр⁴³⁰. отримало все ж другу небажану «панську» назву, яка назавжди увічнила в топоніміці краю рід свого власника.

Тобто, незважаючи на класову непримиренність партійних чиновників і на старання радянської влади стерти слід поміщиків і зі скрижалею історичної пам'яті, і з карти, багато дворянських прізвищ назавжди залишилися на нашій землі в топоніміці.

Не беручи до уваги безликі Іванівки, Олександрівки, Катеринівки та Варварівки (хоча за їх назвами теж стоять імена конкретних дворян), і сьогодні звучать гучні дворянські прізвища: Єнакієве, Кудашівка, Синельникове, Горяїнове, Долгинцево, Бутовичівка, Лошкарівка, Апостолове, Дебальцеве, Гловайське, Девладове, Шмакове, Бебородькове, Поливанівка та ін. Навіть у таких назвах як Сабодушівка, Сабожурівка, Чорногорівка, Чорногорка, Сербинове, Ілірія, Лакедемонівка, Сантуринівка, Македонівка чуємо згадку про сербську та грецьку колонізацію Південної України, внесок їхніх власників у залюднення та окультурення цього нібито дикого поля. І хоча добряче й понищено всю пам'ять, все ж іноді щось тай нагадає. Наприклад млин Шишкіна, церква Мироненка у Семенівці тощо.

Після 1917 р. дворянство було піддано жорстокому більшовицькому остракізму. Але з часом і самих комуністів наш найкращий у світі народ змів геть, ледь чи не на вилах винісши із влади. Зовсім забулися давні образи, а нагадати про них стало нікому. Нашадки тих, кого дворяни лупцювали палицями, такого звісно ж не пам'ятають. Вони вже не проти того, щоб й самим стати дворянами і лупцювати своїх співвітчизників. З плином років ними ж такі «відновлюється історична справедлівість» по відношенню до тих, хто насаджував і плекав у Південній Україні «русский мир».

Лише у самостійній Україні стали можливими забронзовування та глорифікація московських окупантів і їхніх дворянських прислужників. З'явилася можливість зводити пам'ятники не лише царям-загарбникам, а й навіть окремим російським дворянам, які нічого українського з собою не принесли (при цьому пам'ятники справжнім українцям-державникам споруджувати заборонено, мовляв, це викличе дискусію). У незалежній Україні увічнили Катерину II, поміщика-експлуататора О. Поля (аж двічі — у Дніпрі і Кривому Розі), визискувача, казнокрада і стяжателя М. Фалєєва (в Миколаєві), московського провокатора, агента і зрадника козацького товариства О. Гладкого (у Запоріжжі). Меморіальні дошки встановлено у Дніпрі царському губернатору, обрусителю краю А. Фабру і ленінській прислужниці О. Калмиковій. Їхніми іменами декомунізатори сьогодні щедро називають вулиці та площі наших міст і сіл. І як тут уникнути однобічної оцінки дворянства?! Устань Ленін, подивися…

Доводиться чути і бачити чимало необгрунтованих претензій різних екзальтованих осіб на дворянство (при тому, що його ось уже 100 років як не існує), або на походження від того чи іншого дворянського роду, так само як і посягання на дворянські титули. Суспільство продовжує жити минулим — дворянським, радянським, йдучи вперед іде назад.

АБАЗА Агафья (Аграфена) Ивановна. Род. в 1876 г. В 1893 г. окончила Смольный институт благородных девиц. Землевлад. Верхн. уе. Утверждена в потомственном дворянстве определением Екат. ДДС и указом ПС ДГ от 12 февраля 1911 г. за № 398, со внесением в 1-ю часть РК Екат. губ. по Верхн. уе. *Муж: Стюарт Н. Н.*

АБАЗА Александр Аполлонович. Род. 9 августа 1838 г. Внесен с отцом в 3 часть РК по Бахм. уе. определением ДДС от 23 сентября 1847 г. и указом ДГ ПС от 11 июня 1848 г. за № 2325. В 1855 г. окончил ППКК. Шт.-капитан в отставке (1880). Казначей Богодухов. уе. Харьков. губ. Тайн. сов. (1900). Умер после 1900 г.

АБАЗА Александр Михайлович. Род. 18 декабря 1826 г. Ст. сов. Полтавский городской голова (1876—1887). Умер 9 мая 1889 г. в с. Успенском (Елизаветино) Полтав. уе. *Первая жена: Золотарева Елена. Дети:* Елизавета (1846 г.р., в зам. Базилевская), Александра (1 октября 1853 г.р., в зам. Романова / Демидова / Сумарокова-Эльстон), Николай (1854 г.р.), Владимир (3 июня 1854 г.р.), *Вторая жена: Дитрих Елена Федоровна*. Умерла 1 сентября 1909 г. *Дети:* Александр (1881 г.р.), Татьяна (25 января 1883 г.р., в зам. Шиловская), Ольга (1 декабря 1879 г.р.), Екатерина (в зам. Непорожня).

АБАЗА Александра Васильевна. Род. 24 августа 1881 г. Дв-ка Верхн. уе. *Муж: Добровольский Н. Н.*

АБАЗА Александра Николаевна. Род. в Бахм. уе. Окончила женские учительские курсы. Преподавала в женской гимназии в СПб. Осталась в СССР.

АБАЗА Александра Патрикиевна. Род. 1820 г. в Бахм. уе. Умерла молодой. *Муж: Скоритовский Н. Н.* Шт.-капитан. Дв. и пом. Бахм. уе.

АБАЗА Алексей Патрикиевич. Род. 12 апреля 1825 г. в им. Свердликовщина Суджанск. уе. Курск. губ. Сын кол. сек. Кол. рег. (в 1847). Губ. сек. (в 1866). Канцелярский служащий первого разряда в Суджанском уездном суде (1848). Заседатель Бахм. уе. суда. Непрем. заседатель Бахм. уездного полиц. управления (1864—1869). Помещик. За ним в 1883 г. у д. Марьинской Бахм. уе. 187 дес. Вносился в 1 часть РК определением Екат-го ДДС. Жил и умер в г. Бахмуте. *Жена: Яновская Феодосья Семеновна*. Дочь губ. сек. Семена Яновского и его жены Феодосьи Петровны — помещицы д. Виноградовки Екат. уе. *Дети:* Мария (1847 г.р.), Наталья (1849 г.р.), Патрикий (1851 г.р.).

АБАЗА Анастасия Константиновна. Род. 14 ноября 1837 г. в Верхн. уе. *Муж: Сундеман Георгий Соломонович*. Из дв-н Финляндии. *Дети:* Георгий (жена — Надежда Васильевна Абаза).

АБАЗА Анна Васильевна. Род. 31 января 1787 г. Помещица, за ней имение в Екат. губ. *Муж: Адабаш Александр Андреевич*. Сын Андрея Степановича Адабаша (Адабаши), из сербских наемников. Бригадир. Получил значительные имения в Новороссии. Умер в 1812 г. *Дети:* Аполлинария Адабаш (13 декабря 1808 г.р.).

АБАЗА Анна Евгеньевна. Род. 30 января 1910 г. Сопричислена к роду отца и внесена в 3 часть РК определением Екат. ДДС от 14 марта 1916 г. Умерла в Москве 2 декабря 1939 г. Похоронена на Новодевичьем клад. *Муж* (с 1 февраля 1930 г. в г. Днепропетровске): *Рерих Владимир Константинович*. Род. 7 октября 1909 г. в СПб. Умер 20 июля 1979 г. в Днепропетровске. Его первая жена.

АБАЗА Анна Ивановна. Дв-ка и пом. Павл. уе. Упоминается в списках землевладельцев. *Муж: Пантелеймонов Н. Н.* Кол. асес.

АБАЗА Анфиса Константиновна. Дв-ка Павл. уе. *Муж: Миргородский Данило Андреевич*. Кадет. Вносился в РК с семейством Павла Миргородского определением ДДС. Дело о его дворянстве сгорело в пожаре здания Екат. ДДС в 1839 г.

АБАЗА Аполлон Никандрович. Род. 1 февраля 1803 г. Сын отца от первого брака. Внесен с детьми в 3 часть РК по Павл. уе. определением ДДС от 23 сентября 1847 г. и указом ДГ ПС от 11 июня 1848 г. за № 2325. Служил по статской службе. Помещик Павл. уе. Умер до 1862 г. Его наследники и наследники Платона Абазы подписали в 1863 г. уставные и выкупные соглашения с крестьянами д. Боголюбовки и д. Бланж Павл. уе. *Жена: Н. Александра Яковлевна*. Помещица Павл. уе., где за ней в 1864 г.д. Бланж и 1202 дес. (совм. с П. Н. Абазой). *Дети:* Николай (25 октября 1827 г.р.),

ПЕРСОНАЛІЇ

Ольга (1828 г.р.), Мария (1831 г.р.), Лидия (1832—1834), Георгий (1834 г.р., + до 1854 г.), Егор (11 марта 1836 г.р.), Александр (9 августа 1838 г.р.), Иван (1 июля 1842 г.р.), Виктор (15 марта 1845 г.р.).

АБАЗА Варвара Ивановна. Род. в 1795 г. Получила от матери в приданое с. Семеновку Бахм. уе. (6400 дес., 93 двора и 574 жителя). Умерла в 1834 г. в с. Семеновском. *Муж* (с 1820 г.): *Таранов-Белозеров Степан Григорьевич*. Род. в 1786 г. Венчан в Стефановской церкви с. Белянского. Майор. Кавалер Анны 3 ст. Помещик с. Белянского. 31 марта 1853 г. был жив. *Дети:* Григорий (1821 г.р.), дочери.

АБАЗА Василий Иванович. Род. 7 марта 1791 г. Находился в статской службе. Кол. рег. За ним им. в Бахм. уе. *Жена: Морина Евдокия Матвеевна*. Дочь прапорщика. *Дети:* Аркадий (11 сентября 1824 г.р.), Эраст (15 сентября 1825 г.р.), Мария (1828 г.р.), Иван (25 мая 1829 г.р.), Наталья (1832 г.р.).

АБАЗА Василий Константинович. Род. 31 декабря 1844 г. (1 января 1845 г.) в с. Докторовка Верхн. уе. Внесен в 1 часть РК по Верхн. уе. определением Екат. ДДС от 2 мая 1887 г. Окончил курс ППКК. В 1863 г. зачислен корнетом в 10-й гусарский Ингерманландский полк. Шт-ротмистр. В 1871 г. вышел в отставку. Гласный Верхн. земства (1866—1881). Член училищного совета (1874—1877). Гласный ЕГЗС от Верхн. уе. (1875—1878). На общем съезде землевладельцев Верхн. уе. в 1872 г. избран участковым мировым судьей уезда (1872—1881). Почетный миров. судья (1883—1910). В 1875—1878 гг. земский гласный Екат. уе. Попечитель земской школы в с. Попельнастом (1875—1878). В 1881 г. избран по выборам городской думы г. СПб. в столичные участковые мировые судьи и состоял в этой должности до 1893 г., когда был назначен председателем СПб. столичного мирового съезда. Мин. юстиции назначило его в Прибалтийский край председателем мировых съездов. С декабря 1893 г. состоял председателем Митаво-Балтского съезда мировых судей и начальником крепостного отделения съезда. В 1886 г. по личному приглашению министра юстиции принимает участие в заседании Особой комиссии для обсуждения проекта правил счетоводства и отчетности мировых судебных установлений. С 1890 г. дей. ст. сов. С 1900 г. председатель съезда мировых судей Митавы. С 19 марта 1901 г. состоял членом Киевской судебной палаты, одновременно являясь почетным мировым судьей в Верхн. уе. (с 1882), почетным мировым судьей по Винницкому округу (с 1884) и почетным мировым судьей Киевского судебно-мирового округа (с 1905). Монархист, председатель киевского отдела «Русского собрания». Печатался в газете «Киевлянин». Награды: Анны 3 ст. (1876), Владимира 4 ст. (1899), Владимира 3 ст. (1.01.1906). Землевлад. Верхн. уе. В 1879 г. унаследовал землю. В 1882—1894 гг. владел 765 дес. в поместье Анновке Попельнастовской вол. За ним же у д. Александровки 751 дес. Скончался 2 июля 1911 г. в Ялте. *Жена: Скерлетова Надежда Николаевна*. Дочь полковника (потом ген.-майора) артил. Николая Павловича Скерлетова (1827 г.р.). *Дети:* Надежда (7 июля 1880 г.р., в зам. Сундеман), Александра (24 августа 1881 г.р., в зам. Добровольская).

АБАЗА Василий Николаевич. Род. 11 августа 1760 г. в с. Шаровка Богодухов. уе. Состоял на дей. военной службе. В 12 лет записан сержантом в Козловский пехотный полк. С 1775 г. в Елисавет. пикиерном полку, был при атаковании Запорожской Сечи (оставил о ней интересные рассказы, простодушно описывая, как царские генералы, как разбойники, грабили имущество запорожцев). Ординарец П. Текели в чине сержанта. Поручик при отставке (с 10.05.1783). Служил по выбору дв-ва. Поручик в отставке (1783—1798). Тит. сов. (1801). Кол. асес. (1806). Екат. помещик. В 1798 г. купил в Новом. уе. у вдовы Н. Я. Ланова Авдотьи Николаевны, по второму мужу Жеклиновой, землю у Днепра и Вольнянки с частью д. Николаевки. Поселил там хут. Абазин и сл. Михайловку, переселив в нее крестьян из д. Михайловки Курской губ. (имения своего отца). За ним в 1806 г. в Алекс. уе. 2 уч. пустопорожней земли: в 3000 уд. и 500 неуд. дес. и в 3000 уд. и 500 неуд. дес. За ним в Алекс. уе. с-цо Николаевка с деревнями, где 178 рев. душ и 9546 дес. Его наследники впоследствии продали это поместье жене тайн. сов. Елизавете Федоровне Левшиной. Жил в Харькове. Проживая в

^[1] Заруба В. М. Олександрівка князя Безбородька // Українська метрика. – Дніпро, Ліра, 2016. – С. 230–236.

^[2] У Катеринославському повіті було шість Олександрівок. Щоб уникнути плутанини, радянська влада змінила їм назви у 1920-х рр.

им. Двуречный Кут, в 1819–1827 гг. написал воспоминания: «Век дворянства» (неизданная рукопись хранится в Институте рукописи НАН Украины). В апреле 1834 г. был жив. **Жена: Яловская Анна Михайловна**. Род. в 1767 г. Родом из Люботина, где крещена в Вознесенской церкви. Дочь прапорщика. Дв-ка Павл. уе. **Дети:** Агей (16 декабря 1783 г.р.), Гавриил (30 января 1784 г.р.), Эраст (16 ноября 1784 г.р.), Ипполит (1786 г.р.), Анна (31 января 1787 г.р.), Прасковья (8 июня 1788 г.р.), Мария (1789 г.р.), Александра (12 января 1790 г.р.), Мария (12 февраля 1792 г.р.), Савва (8 апреля 1793 г.р.), Наталья (1798 г.р.), Михаил (24 апреля 1799 г.р.), Савва (24 января 1801 г.), Варвара (1803 г.р.), Николай (10 марта 1804 г.р.), Василий (1806 г.р.).

АБАЗА Василий Патрикийевич. Род. 24 апреля 1816 г. в им. Свердловщина Суджанск. уе. Курск. губ. Сын кол. сек. В военной службе в Арзамасском конно-егерском полку юнкером. Произведен в офицеры в Тарутинском пехотном полку. Шт-капитан Владимирского пехотного полка (12 июня 1848). Служил также в Финском драгунском полку, в жандармах в Москве (1850), в пехоте, откуда уволен со службы. Непременный заседатель Бахм. полицейского управления (1889). Вносился во 2 часть РК определением Екат-го ДДС. Помещик. За ним в 1883 г. у д. Марьинской Бахм. уе. 16 дес. Жил и умер в г. Бахмуте. Вероятно, был женат дважды. **Жена: Прегжевская Елена Ильинична**. Дочь поручика, из польского шляхетства. Вероятно, вторая жена В. П. Абазы. **Дети:** Леонид (род. до 1827 г.), Мария (род. до 1827 г.), Константин (род. до 1827 г.), Константин (18 марта 1840 г.р.), Владимир (17 июня 1843 г.р.), Людмила (13 августа 1844 г.р.), Раиса (7 августа 1845 г.р.), Клавдий (13 октября 1846 г.р.), Юлия (6 мая 1849 г.р.).

АБАЗА Вера Ивановна. Род. 3 января 1877 г. в Павл. уе. Крещена 4.01.1877 г. Определением ДДС от 13 марта 1892 г. сопричислена к роду отца с внесением в 3 часть РК по Павл. уе. **Муж: Колященко Николай Николаевич**. Род. в 1860 г. Владел землей у с. Колымаковки. Внесен в 3 часть РК определением ДДС от 22 июня 1862 г. по Новом. уе. Среди дворян имеющих право голоса (1906). Жил в имении.

АБАЗА Виктор Аполлонович. Род. 15 марта 1845 г. Крещен 16 марта 1845 г. в с. Славянке Павл. уе. Внесен в 3 часть РК определением ДДС от 28 февраля 1855 г. и указом ДГ ПС от 30 июня 1855 г. за № 5410. За ним в 1878 г. в Павл. уе. при хут. Абазовщина 221 дес. В 1900 г. тит. сов., товарищ директора Нерчинских заводов. Кол. асес. (1902). В 1912 г. был жив. **Жена** (с 14 апреля 1871 г.): **Мирная Евгения Викторовна**. Род. в 1854 г. Дворянка. Венчана в Харькове. Дочь пом. д. Викторовки Павл. уе., кол. рег. Виктора Григорьевича Мирного. Осталась в СССР. Умерла во время советского голодомора в Харькове в начале 1933 г. **Дети:** Евгений (14 февраля 1872 г.р.), Мария (28 мая 1873 г.р., в зам. Никольская), Людмила (1 августа 1875 г.р., в зам. Курбатова).

АБАЗА Владимир Николаевич. Род. 10 декабря 1873 г. Определением Екат. ДДС от 5 ноября 1884 г. сопричислен к роду отца со внесением в 3 часть РК. Закончил в 1889 г. Одесское пехотное юнкерское училище. Поручик. В 1909–1911 гг. шт.-капитан пехоты, старший адъютант пехотной дивизии, делопроизводитель полкового суда 133-го Симферопольского полка в Екат-ве. Военачальник, подполк-к, командир 133-го пехотного Симферопольского полка. Георгиевский кавалер (1915 г.). Один из организаторов и командиров войск Украинской Народной Республики. С мая 1918 г. в армии гетмана П. Скоропадского. 7 ноября 1918 г. назначен в состав 4-го Сероужупанного полка. С 19 ноября 1918 г. начальник Первой стрелковой казачьей Сероужупанной дивизии Армии УНР (Директории). Подполковник. В мае 1919 г. попал под Луцком в плен и интернирован в Польшу. В 1921 г. был в Варшаве. **Жена: Н. Н. Н. Дети:** Наталья (в зам. Фредерик).

АБАЗА Георгий Аполлонович. Род. в 1834 г. Учился в гимназии в Харькове. Умер в ранней юности до 1854 г.

АБАЗА Григорий Дмитриевич. Род. 29 сентября 1814 г. Сын помещика сл. Тельсовки Валковского уе. Харьков. губ. Крещен в Троицкой церкви с. Перекоп Валков. уе. Внесен в 4 часть РК определением Харьков. ДДС от 26 июля 1829 г. В воен. службе ротмистр Кирасирского принца Ольденбургского полка (1842–1844). Подполковник (1862). Помещик Верхн. уе. За ним в 1842–1844 гг. состояла д. Александро-Григорьевка, где по 8-й рев. было 34 рев. души, 293 уд. и 79 неуд. зем. Унаследовал от Анны Матвеевны Де-Тельсовой д. Анновку. Владелец д. Анновки Верхн. уе., с крестьянами которой в апреле 1863 г. подписал выкупные и уставные соглашения. Земля на выкупе с 1.08.1863 г. В 1899 г. за ним земля при д. Анновке (Кургановке). Бездетный холостяк.

АБАЗА Григорий Егорович. Определением Екат. ДДС от 30 мая 1894 года сопричислен к роду отца, со внесением в 3 часть РК. Тит. сов. (1909). Кол. асес. (1912). Служил в Крестьянском поземельном

банке бухгалтером и делопроизводителем (1909–1914). Жил в г. Екат-ве, ул. Управская-37, в соб. доме.

АБАЗА Даниил Аполлонович. Род. ок. 1831 г. Из обер-офицерских детей. В 1848 г. окончил курс Екат. губ. гимназии. С 15 сентября 1848 г. студент юридич. фак-та Харьков. унив-та. На 1855 г. губ. сек. в статской службе. Жил и служил в г. Екат-ве.

АБАЗА Дмитрий Константинович. Род. 25 сентября 1767 г. в сл. Двуречный Кут. Крещен там же в храме Рождества Богородицы. В 1792 г. получил чин. Депутат Екат. губ. ДДС от дв-ва Ростов. уе. (19.05.1805). Поручик в отставке. Помещик сл. Тельсовки Валков. уе. Харьков. губ. Умер в 1838 г. **Жена: Де-Тейльс Анастасия Ивановна**. Дочь над. сов. **Дети:** Константин (28 августа 1804 г. р.), Иван, Григорий (29 сентября 1814 г.р.).

АБАЗА Евгений Викторович. Род. 14 февраля 1872 г. Определением Екат. ДДС от 18 августа 1884 г. сопричислен к роду отца со внесением в 3 часть РК. Окончил Второе Екат-ое 2-классное жел. дор. уч-ще на Александро-Невской площади. Кол. асес. (1909). Надв. сов. (1912). Инженер-железнодорожник, технолог. Начальник 2-ого отделения службы пути (11-го уч.) управления Екатеринбург. жел. дор. (1909–1912). Почетный блюститель. Член Общества вспомоществования учащимся детям служащих Екат-й жел. дор. Умер от сыпного тифа 20 января 1920 г. на ст. Белореченской Армавирско-Туапсинской жел. дор. **Жена: Желдова Евгения Николаевна**. Род. 28 января 1873 г. Из дв. Полтав. губ. Дочь Николая Никифоровича Желдова и Анны Федоровны Сахновской. Венчана в Полтаве 9 января 1900 г. «Определением Екат. ДДС от 14 марта 1916 г. состоявшимся сопричислены к дворянскому роду Евгения Викторовича Абазы, Абаза Евгения Николаевна и дети: Татьяна, Марина, Екатерина и Анна, со внесением в 3 часть дворянской РК». Скончалась 27 июня 1922 г. в Екат-ве от сыпного тифа. **Дети:** Татьяна (29 октября 1900 г.р.), Марина (14 июня 1902 г.р.), Евгения (1905–1907), Екатерина (11 сентября 1907 г.р.), Анна (30 января 1910 г.р.).

АБАЗА Егор Аполлонович. Род. 11 марта 1836 г. Находился на дей. военной службе. Подпоручик. Внесен в 3 часть РК определением ДДС от 8 марта 1854 г. и указом ДГ ПС от 16 августа 1854 г. за № 6772. За ним в Павл. уе. в 1878 г. часть хут. Абазовщины и 521 дес. (и на 1.09.1882 г.). В 1897 г. жил в г. Екат-ве (3 полиц. часть) в соб. доме. Владелец земли в Павл. уе. **Жена: Н. Н. Н. Дети:** Григорий.

АБАЗА Екатерина Евгеньевна. Род. 11 сентября 1907 г. Сопричислена к роду отца и внесена в 3 часть РК по Екат. уе. определением ДДС от 14 марта 1916 г. Умерла в детстве от тифа в 1920 г.

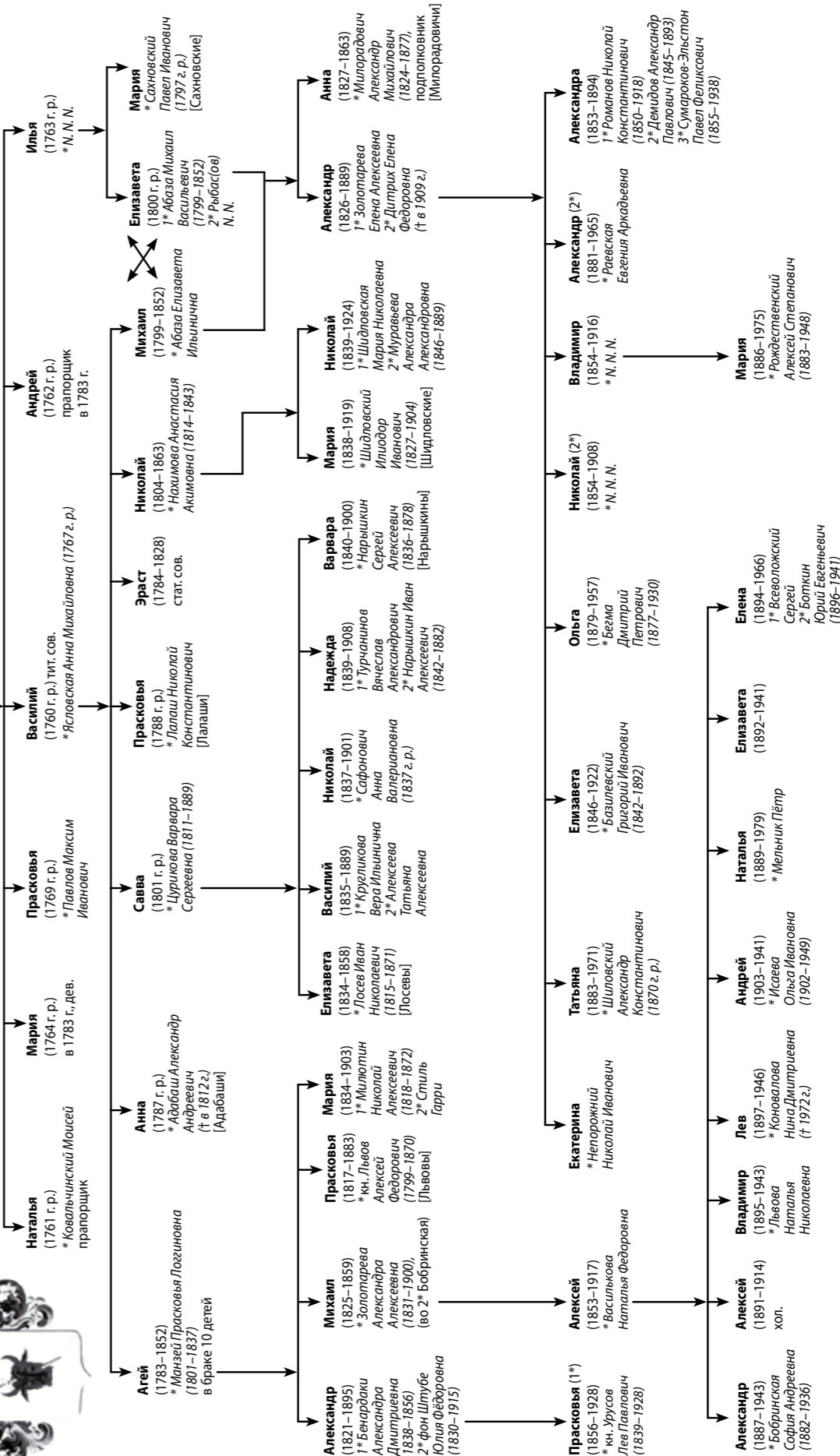
АБАЗА Иван Антонович. Род. в 1754 г. В службу вступил 11 июня 1771 г. в Харькове. гусарский полк. Капралом с 20 сентября 1771 г. Ротный квартирмейстером с 21 апреля 1772 г. Произведен вахмистром. Прапорщиком со 7 апреля 1779 г. Поручик. В Валковский округ стряпчим с 29 октября 1780 г. В 1781 г. получал табельный суд. Кол. секретарем с 8 декабря 1783 г. В Валковский уездный суд дворянским заседателем с 23 декабря 1786 г. Кол. ассесором с 31 декабря 1791 г. Депутатом с 1 января 1793 г. по 4 марта 1794 г. В походах против неприятеля и в сражениях был в 1773 г. и 1774 г. на Кубанской степи за Кубанью против черкасов и кабардинцев. А в 1775 г. в бывшей Сечи Запорожской. В штрафах и под судом не был. Стряпчий уголовных дел при прокуратуре Екат. нам. правления (1794–1795). Помещик. За ним в 1786 г. в Конград. уе. д. Ивановка в уроч. Куца Балка, где 2700 дес. уд., 146 дес. и 2200 кв. саж. неуд. зем., 22 м. и 20 ж. пола душ. В 1805 г. за ним пуст. Уманская Мариуп. уе. За ним после 1806 г. в Алекс. уе. пуст. Наумова (6607 дес.). Помещик Валков. уе. Харьков. губ. По рев. 1795 г. за ним в сл. Полупановке Валковского округа 31 рев. душа поветанных черкас. Умер в 1809 г. **Жена: Сухомлинова Ксения Гавриловна**. Дочь слободского сотника Гаврила Сухомлина. С 1809 г. вдова, помещица с. Семеновского Бахм. уе. **Дети:** Николай (1780 г.р.), Иван (1783 г.р.), Дмитрий (1786 г.р.), Константин (1788 г.р.), Василий (7 марта 1791 г.р.), Варвара (1795 г.р., в зам. Таранова-Белозерова), Иван.

АБАЗА Иван Аполлонович. Род. 1 июля 1842 г. Внесен в 3 часть РК определением ДДС от 28 февраля 1855 г. и указом ДГ ПС от 30 июня 1855 г. за № 5410. Судебный пристав при Павл. съезде мировых судей (на жаловании 500 руб. в год). Наград не имел. Формулярный список о службе составлен 15 февраля 1888 г.: «Происходит из дв. Екат. губ. Воспитывался в Полтавской гимназии, но курса в оной не окончил. По постановлению председателя съезда мировых судей, состоявшегося 10 февраля 1887 г., определен исполняющим должность судебного пристава при мировом съезде с откомандированием для исполнения занесений в отношении лиц, имеющих жительство в третьих участках Павл. судебного мирового округа. По постановлению председателя съезда мировых судей утвержден в должности судебного пристава с 10 февраля 1888 г. В походах против неприятеля и в сражениях не был. В штрафах и под су-

РОД АБАЗА [2]

Абаза Николай Ильич

(1712 г.р.) премьер-майор
* Квандык Татьяна Герасимовна (1730 г.р.)
3* (в 1* Ольховская, во 2* Новосельская)

го полка (1909). Шт.-капитан при отставке в 1913 г. В 1918 г. убит большевиками. *Жена*: кн. *Оболенская Людмила Николаевна*. Род. 15 ноября 1892 г. Дочь дей. ст. сов. князя Николая Николаевича Оболенского (1861—1933) и Ольги Валериановны Тулуз-Лотрек (1862—1933). Убита 24 февраля 1920 г. в Одессе. *Дети*: брак бездетный.

МАНВЕЛОВ Борис Иванович. Князь. Род. в 1806 г. в Новом. уе. Поручик (1850). Шт.-ротмистр в отставке (1860—1888). Утвержден с родом в княжеском достоинстве: «Князя Борис Иванович и дети его Николай, Виктор, Сергей и Александра и Александр Николаевич Манвеловы признаны в княжеском достоинстве Российской империи Высочайше утвержденным 3 июля 1863 г. мнением Государственного Совета. Внесен с детьми в 5 часть РК дворян Полтав. губ. указом Герольдии от 13 августа 1863 г. за № 5545, а затем и Екат.-й губ. Определениями Сената 2 апреля 1869 и 1 апреля 1885 гг. к роду сопричислены князя Александр Николаевич и Александр Александрович Манвеловы». Помещик Верхн. уе. За ним в 1850 г. состояли: с. Большая Морозовка на р. Омельник (732 дес., 41 двор, 188 м. и 103 ж. пола душ) и с-цо Малая Морозовка на б. Водяной (Купьевахе) (42 дес., 5 дворов, 11 м. и 10 ж. пола душ). За ним в 1860 г. состояло им. и в Новом. уе. В 1861 г. унаследовал им. в Верхн. уе. Помещик д. Богатой Троицы и с-ца Морозовки Верхн. уе., а также с. Манвеловки Новом. уе., с крестьянами которых в мае 1863 г. подписал выкупные и уставные соглашения. В Морозовке с 84-мя, а в Богатой Троице с 28-ми ревиз. душами на общую сумму 7924 руб. Земля перешла на выкуп 1.11.1863 г. К 1865 г. за ним оставалось 1200 дес. в Верхн. уе. В 1882 г. за его наследниками в Верхн. уе. 291 дес. у д. Морозовки и д. Богатой Троицы Троицкий вол. За ними в Новом. уе. в 1885—1888 гг. 280 дес. *Жена*: *Н. Н. Н. Дети*: Александра, Николай, Ольга (в зам. Филиппова), Сергей, Виктор — внесены с отцом в 5 часть РК дв-н Полтав. губ. определением ДДС и указом ДГ ПС от 13 августа 1863 г. за № 5545.

МАНВЕЛОВ Василий Николаевич. Князь, дв. и помещик Полтавской губ. Был в статской службе в Полтав. губ. учреждениях. Жил в Полтаве. *Жена*: *Н. Н. Н. Дети*: Николай.

МАНВЕЛОВ Виктор Борисович. Князь. Род. ок. 1852 г. (61 год в 1913 г.). Окончил курс наук в Имп. училище правоведения. Служил по выбору дв-ва. Тит. сов. (1897). Кол. асес. Над. сов. Кол. сов. (1911). Зав. Успенским ВКУ Верхн. уе. (1877). Почет. миров. судья Верхн. уе. (1887—1889). Участковый миров. судья Верхн. уе. (1889—1897; 1913—1917). Гласный Верхн. уездного земства (1890—1917). Земский начальник 3-го уч. Верхн. уе. (Софиевская, Марьяновская и Ордо-Васильевская вол) (1890—1900—1914). Попечитель земских учреждений в Софиевке и Марьяновке (1892—1914). За его отцом в 1883 г. состояла 291 дес. Жил в им. Софиевка Верхн. уе., где за ним в 1913 г. 300 дес. Последний раз упоминается в земской статистике в 1917 г. *Жена*: *Н. Домникия Васильевна*. Княгиня. Получила домашнее образование. Попечительница 2-го Софиевского народного училища (1892—1913) в Верхн. уе. *Дети*: Георгий (11 октября 1894 г.), Игорь.

МАНВЕЛОВ Владимир Александрович. Князь. Род. 4 февраля 1875 г. Окончил Тверское кавалер. юнкер. уч-ще по 2-му разряду и направлен в 41-й Ямбургский драгунский полк. Окончил «успешно» офицерскую кавалер. школу. В службу вступил 11.04.1894 г. По порядку чинов корнет (с 18.09.1897), поручик (с 18.09.1901), шт.-ротмистр (с 18.09.1905). Награжден орденом Станислава 3 ст. (1906). Офицер для поручений Генштаба (1909). Ротмистр (с 18.09.1909). Помошник бухгалтера Главного управления Генштаба (1912—1914). Ротмистр (на 1917 г.). Был женат.

МАНВЕЛОВ Владимир Александрович. Князь. Род. ок. 1885 г. На 1.01.1909 г. шт.-ротмистр. Офицер для поручений при Генштабе. Жил в СПб. *Жена*: *Ильская Вера Федоровна*. Актриса МХАТ в 1900—1905 гг. В спектакле «Иван Мироныч» играла роль Пырковой. *Дети*: на 1909 г. не было.

МАНВЕЛОВ Георгий Викторович. Князь. Род. 11 октября 1894 г. Окончил ППКК в 1912 г. Награжден медалью «В память 200-летия Полтавской битвы». В 1914 г. окончил Николаевское кавалер. училище. Участник Первой мировой войны. Шт.-ротмистр 3-го гусарского полка. Расстрелян большевиками 18.01.1918 г. на ст. Успенской Таганрог. округа ОВД. Был холост.

МАНВЕЛОВ Григорий Николаевич. Род. 14 марта 1882 г. в Ливаве. Воспитывался в Симбирском кадет. корпусе, откуда в 1897 г. переведен в Пажеский корпус. В 1899 г. переведен в младший специальный класс. 13 августа 1901 г. произведен из фельдфебелей корнетом в Кавалергард. полк. В 1902 г. назначен заведовать молодыми солдатами в 3-м эскадроне. Корнет. Был холост. Убит взбунтовавшимися крестьянами 8 июня 1906 г. в своем имении в Уфимской губ.

МАНВЕЛОВ Иван Иванович. Князь. Род. в 1778 г. Старший брат шт.-ротмистра князя Николая Ивановича. В службе с 1796 г.

в Преображенском полку фурьером. Того же года, 26 ноября, кавалергардом в Кавалергардские эскадроны, при расформировании коих поступил в Гусарский Шевича (потом Сумской) полк юнкером. Произведен в 1798 г. в корнеты, в 1802 г. в поручики. 21 ноября 1807 г. отставлен от службы за болезнью. Участвовал в сражениях при Цюрихе и Шлате (14 и 26 сентября 1799). Поручик в отставке (1832—1860). Депутат Новом. дворянской опеки (1833—1836). Кавалер Анны 3 ст. Помещик. В 1797 г. жил в приходе Успенской церкви с. Плативки Екат. уе. и за ним было поселян 144 м. и 131 ж. пола душ. За ним с братом Николаем и сестрой Анастасией в 1806 г. в Верхн. уе. состояло с-цо Морозовка, где 150 рев. душ и 933 дес. За ним 1.07.1834 г. в Морозовке была 81 рев. душа и 312 дес. Владел в Новом. уе. с-цом Манвеловкой и 2039 дес. (на 23.07.1828 г.). По ревизии 1858 г. за ним в Манвеловке было 234 креп., 17 дв-х, 91 двор, 699 уд. и 13 неуд. дес. зем. В 1860 г. за ним в Верхн. уе. с-цо Морозовка, 90 рев. душ и 732 дес. В 1862 г. уже не упоминается. *Жена*: *Н. Александра Н. Дети*: Елена (1805 г.р.), Борис (1806 г.р.).

МАНВЕЛОВ Иван Николаевич. Князь. Род. в 1741 г. Из рода Манвелишвили. Поручик Донецкого пикинерного полка. В 1767 г. поручик Желтого гусарского полка Новорос. губ. Подписал наказ от дворян полка в Комиссию нового Уложения. Очередной табельный чин получал в 1777 г. Капитан (1776). Воевод. товарищ Саксаганской воевод. канцелярии (1776—1779). Воевод. товарищ Славянской провинциальной воевод. канцелярии (1780—1781). Кол. асес. (1780). Воевода Царичанской (Алексоп.) воевод. канцелярии (1781—1784). В 1783 г. подписал в Царичанке доношение о назначении в с. Петриковку нового дьячка. Городничий г. Алексополя (Царичанки) (1784—1794). Над. сов. (1793). Помещик. За ним в 1786 д. Манвеловка (у сл. Чаплинки) Алексоп. уе. Екат. нам., где 4 двора, 7 м. и 17 ж. душ, 1700 уд. и 374 неуд. дес, а также пуст. Манвеловка (49 дес.). 31 декабря 1790 г. внесен с детьми в 4 часть РК дв-н Екат. губ. Упоминается в 1828 г. *Жена*: *Н. Елена Н. Дети*: Иван (1778 г.р.), Николай (1780 г.р.), Анастасия.

МАНВЕЛОВ Игорь Викторович. Князь. Окончил военное уч-ще. Корнет (1918—1925). Белогвардеец. В ВСЮР и Русской Армии на Первых инструкторских пулеметных курсах до эвакуации Крыма. Эвакуирован из Севастополя на транспорте «Корнилов». Галлиполиец. Осенью 1925 г. находился в Чехословакии в составе Алексеевского полка. Был холост.

МАНВЕЛОВ Николай Борисович. Князь. Шт.-ротмистр (1886). Служил по выбору дв-ва в Павл. уе. Почетный мировой судья Павл. уе. (1889). Секретарь съезда мировых судей Павл. уе. Попечитель церковно-приходской школы в с. Ново-Дмитриевка Павл. уе. Помещик с. Манвеловки Павл. уе. После жил в Верхн. уе. Почетный мировой судья Верхн. уе. (1887—1889). Гласный Верхн. уездного земства (1891—1899). Зав. Богодаровским ВКУ (1891—1894). Гласный ЕГЗС от Верхн. уе. (1891—1893). Земский начальник 6-го уч. Верхн. уе. (1891—1899). В 1894 г. за ним в Троицкой вол. 291 дес. Скончался 2 декабря 1899 г.

МАНВЕЛОВ Николай Васильевич. Князь. Шт.-ротмистр. Помещик. За ним в 1835 г. в Кобыляк. уе. у с. Бильки хут. Сухая Маячка и 100 рев. душ. Умер в Москве 20 апреля 1848 г. Похоронен в отдельной могиле на Ваганьковском клад. *Жена*: *Бороздина Надежда Осиповна*. Род. 1 марта 1806 г. Из дв-н. Жила в Москве. Княгиня. Умерла 9 июня 1843 г. Похоронена с сыном Аркадием на Ваганьковском клад. *Дети*: Аркадий (22 марта 1834 г.р.).

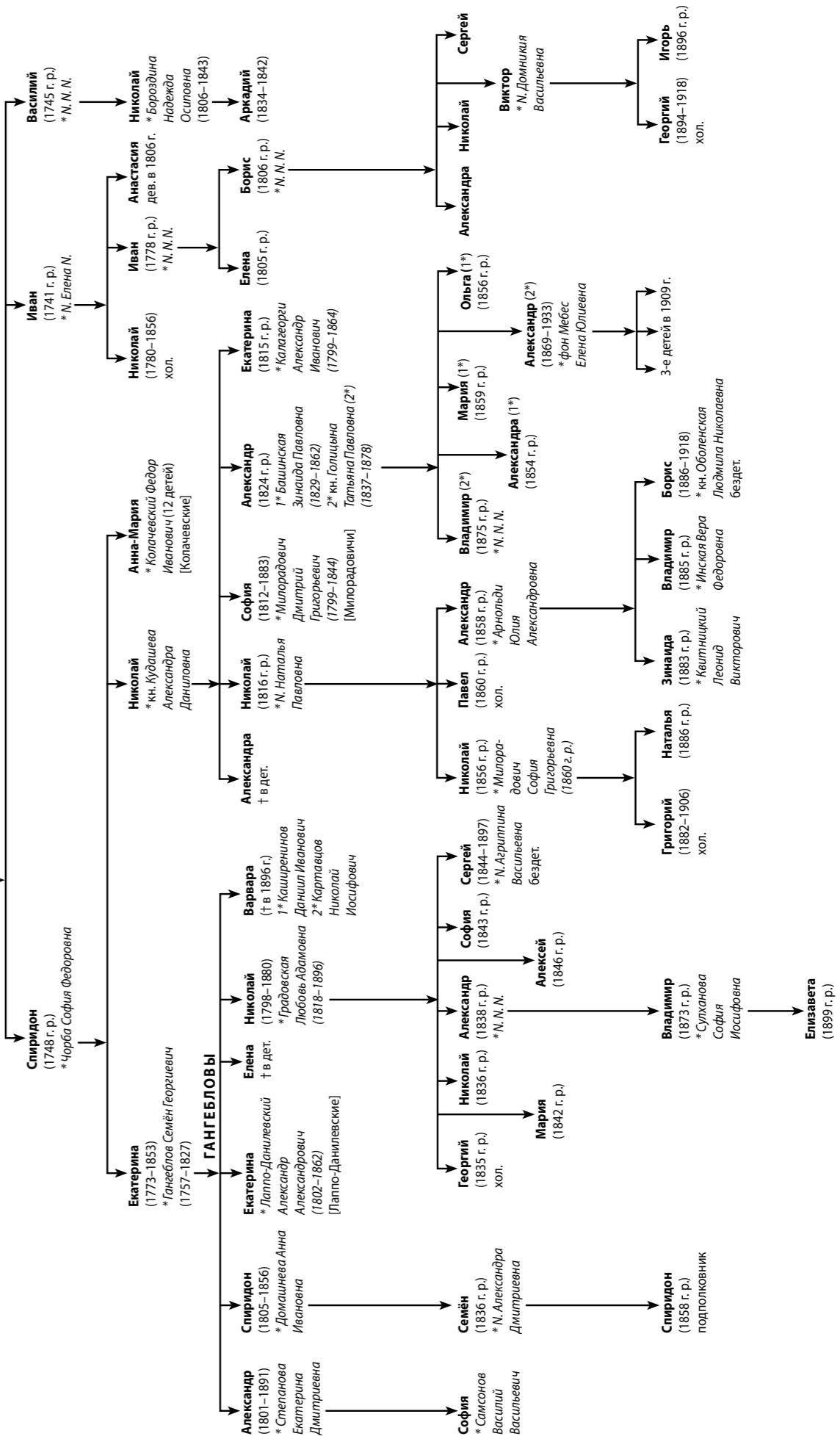
МАНВЕЛОВ (МАНВЕЛИШВИЛИ) Николай Вахуштович. Грузинский князь, дв-н Екат. нам. Сын князя Вахушта Манвелишвили. Назван гурийским князем в грамоте царя Вахтанга VI от 23 августа 1725 г. Имел брата Георгия, награжденного вотчиной за отличия в войне с турками. Гурийский князь (1738). В 1738 г. принят на российскую службу с титулом князя. Воевал в шведскую (1742) кампанию. В прусской (1757—1759) кампании в Гусарском эскадроне генерала Хорвата. Капитан (1754). Сек.-майор Донецкого пикинерного полка. Сек.-майор при отставке (1761). Подписал наказ от дворян Желтого гусарского полка в Комиссию нового Уложения (1767). Его род был внесен в 5 часть РК дв-н Екат. и Полтав. губерний. *Жена*: *Н. Елена Николаевна*. Род. в 1721 г. Дочь казацкого старшины Полтав. полка. Дв-ка Екат. нам. и Екат. губ. За ней, вдовой сек.-майора, в Кременчуг. уе. состояли 320 душ муж. и 309 душ жен. пола. 31 декабря 1790 г. вдова, внесена с детьми и внуками в 4 часть РК дв-н Екат. губ. Умерла в 1806 г. *Дети*: Иван (1741 г.р.), Спиридон (1748 г.р.), Василий и др.

МАНВЕЛОВ Николай Иванович. Князь. Род. в 1780 г. Младший брат князя Ивана Ивановича. В 1796 г. из «малолетних дворян» определен каптенармусом в лейб-гв. Конный полк. 13 ноября того же года пожалован кавалергардом в Кавалергардские эскадроны, при расформировании которых снова переведен 11 ноября 1797 г. в конную гвардию. 4 февраля 1799 г. вновь пожалован кавалергардом

МАНВЕЛОВЫ И ГАНГЕЛОВЫ

князь Манвелов Николай Вахуштович

* Н. Елена Николаевна

156. Адрес-календарь и памятная книжка Екатеринославской губернии на 1912 год. — Екатеринослав, 1912.

157. Адрес-календарь. Общая роспись всех чиновных особ в государстве на 1851—1860 гг. Часть вторая. — СПб. — 1851—1860.

158. Адрес-календарь. Общая роспись начальствующих и прочих должностных лиц по всем управлениям в Империи и по главным управлениям в Царстве Польском и в Великом княжестве Финляндском на 1861—1867 гг. Часть вторая. — СПб. — 1861—1867.

159. Адрес-календарь. Общая роспись начальствующих и прочих должностных лиц по всем управлениям в Российской империи на 1868—1916 гг. Часть вторая. — СПб. — 1868—1916.

160. Адрес-календарь: Общий штат Российской империи на 1850 г. Часть вторая. — СПб. — 1850.

161. Алфавитный указатель личных знакомых и друзей Семена Семеновича Пестова, о которых он упоминает в записках своих с 1789 по 1827 г. — Без места и даты. — С. 1—129.

162. Весь Екатеринослав на 1900 год. — Екатеринослав, 1899.

163. Весь Екатеринослав на 1909 год. — Екатеринослав, 1908.

164. Весь Екатеринослав на 1910 год. — Екатеринослав, 1909.

165. Весь Екатеринослав на 1911 год. — Екатеринослав, 1910.

166. Весь Екатеринослав на 1912 год. — Екатеринослав, 1911.

167. Весь Екатеринослав на 1913 год. — Екатеринослав, 1912.

168. Весь Екатеринослав на 1915 год. — Екатеринослав, 1914.

169. Волков С. В. Высшее чиновничество Российской империи. Краткий словарь. М., 2016. — 800 с.

170. Екатеринославская губерния. Выпуск первый. Памятная книжка и адрес-календарь на 1900 год. — Екатеринослав, 1899.

171. Екатеринославская губерния. Выпуск второй. Памятная книжка и адрес-календарь на 1901 год. — Екатеринослав, 1900.

172. Екатеринославский адрес-календарь на 1915 год. — Екатеринослав, 1915.

173. Екатеринославский адрес-календарь на 1916 год. — Екатеринослав, 1916.

174. Екатеринославский адрес-календарь на 1917 год. — Екатеринослав, 1917.

175. Макидонов А. В. Персональный состав административного аппарата Новороссии XVIII века. — Запорожье: «Просвіта», 2011. — 336 с.

176. Материалы к истории екатеринославского дворянства 1784—2014. Собраны и изданы Дм. А. Бойко. — Александровск, 2014. — 694 с.

177. Месяцослов и Общий штат Российской империи на 1830—1842 гг. Часть вторая. — СПб. — 1830—1842.

178. Месяцослов с росписью чиновных особ в государстве на лета от Рождества Христова 1769—1804 гг. Часть вторая. — СПб. — 1769—1804.

179. Месяцослов с росписью чиновных особ или Общий штат Российской империи на лета от Рождества Христова 1805—1829 гг. Часть вторая. — СПб. — 1805—1829.

180. Модзалевский В. Л. Малороссийский родословник. Т. I. (А—Д). — К., 1908.

181. Модзалевский В. Л. Малороссийский родословник. — Т. II. (Е—К). — К., 1910.

182. Модзалевский В. Л. Малороссийский родословник. Т. III. (Л—О). — К., 1912.

183. Модзалевский В. Л. Малороссийский родословник. Т. IV. (П—С). — К., 1914.

184. Модзалевский В. Л. Малороссийский родословник. Т. V. Вып. 1. (Т) — К., 1996.

185. Модзалевский В. Л. Малороссийский родословник. Т. V. Вып. 2. (Т) — К., 1998.

186. Модзалевский В. Л. Малороссийский родословник. Т. V. Вып. 3. (Т—Х) — К. — СПб., 2004.

187. Модзалевский В. Л. Малороссийский родословник. Т. V. Вып. 4. (Х—Ш) — К. — СПб., 2004.

188. Модзалевский В. Л. Малороссийский родословник. Т. V. Вып. 5. (Ш—Я) — К. — СПб., 2004.

189. Новицкий Я. П. Список предводителей дворянства Александровского уезда за 1797—1913 гг. // Летопись ЕУАК. — Вып. 8. — Екат-в, 1913. — С. 296—298.

190. Новицкий Я. П. Список предводителей дворянства Александровского уезда за 1797—1913 гг. // Новицкий Я. П. История г. Александровска / Очерки истории Запорожья (Александровска до 1921 года). — Запорожье: РИП «Видавель», 1992.

191. Общий алфавит наименований селений, находящихся под запрещением с 1829 по 1865 год. — СПб., 1867.

192. Общий алфавит фамилиям владельцев, имения которых находятся под запрещением с 1829 по 1865 год. — Книги 1—6 (А—Я). — СПб., 1867.

193. Памятная книжка Екатеринославской губернии на 1864 год. — Екатеринослав, 1864.

194. Памятная книжка Екатеринославской губернии на 1911 год. — Екатеринослав, 1911.

195. Памятная книжка и адрес-календарь Екатеринославской губернии на 1889 год. — Екатеринослав, 1889.

196. Памятная книжка и адрес-календарь Екатеринославской губернии на 1894 год. — Екатеринослав, 1893.

197. Памятная книжка и адрес-календарь Екатеринославской губернии на 1895 год. — Екатеринослав, 1894.

198. Приднепровье. Календарь-ежегодник на 1909 год. — Екатеринослав, 1908.

199. Приднепровье. Календарь-ежегодник на 1910 год. — Екатеринослав, 1909.

200. Приднепровье. Календарь-ежегодник на 1912 год. — Екатеринослав, 1911.

201. Путеводитель и каталог Южно-Русской областной выставки в Екатеринославе 1910 года / Подготовленный А. Авчинниковым. — Екатеринослав, 1910.

202. Русское служилое дворянство второй половины XVIII века (1764—1795). Составитель В. П. Степанов. — СПб.: Академический проект, 2003.

203. Сборник статистических сведений по Екатеринославской губернии. Выпуск 3. Славяносербский уезд. — Екатеринослав, 1886.

204. Сборник статистических сведений по Екатеринославской губернии. Том 2. Бахмутский уезд. — Екатеринослав, 1886.

205. Списки лицам, имеющих право на участие в выборах (по уездам) // «Екатеринославские губернские ведомости». — Екатеринослав. — 1905 г. (№ 116, 122); 1906 г. (№ 38, 41, 42, 56, 97, 133, 135, 139); 1907 г. (№ 84, 142); 1912 г. (№ 20, 83, 89, 108).

206. Списки сельских обществ и общин Екат-й губ-и. Выпуск 7. Павлоградский уезд. — Екатеринослав, 1899.

207. Список земельных владений Екатеринославского уезда Екатеринославской губернии (с одной картой). — Екат-в, 1899.

208. Список избранных по высочайшему повелению дворянством Екатеринославской губернии в Екатеринославское земское войско чиновникам. Учинена в марте 1807 г. // Летопись ЕУАК. — Вып. 4. — С. 18—30.

209. Справочная книга Екатеринославской епархии. Издание Екатеринославской духовной консистории. — Екатеринослав, 1908.

210. Справочная книга Екатеринославской епархии за 1913 год. — Екатеринослав, 1913.

211. Статистико-экономические таблицы по Екатеринославской губернии. Выпуск 1. Славяносербский уезд. — Екатеринослав, 1886.

212. Талалай Михаил. Российский некрополь в Италии — М. 214. — 908 с.

213. Тихоцкий А. И. Тихоцкие: география Российской империи в истории одной семьи. Том 1. Историко-генеалогические исследования — 344 с. Том 2. Документы и фотографии. — 320 с. — Киев: О. Богомолец, 2012.

214. Учет земель Новомосковского уезда Екатеринославской губернии (с одной картой). — Екатеринослав, 1908.

215. Чернопятов В. И. Некрополь Крымского полуострова. — М. 1910.

216. Шереметьевский В. В. Русский провинциальный некрополь. Издатель Великий князь Николай Михайлович. Том 1. — М., 1914.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

217. Интерактивный сайт GENI — <https://www.geni.com/company/privacy>

218. История Полтавы (сайт Бориса Тристанова) — <http://histpol.pl.ua/ru/poltavskij-rodoslov/alfavitnyj-ukazatel-rodov/spisok-rodov-a>

219. Международный генеалогический форум GENEО-ГЕНЕО — <http://forum.genoua.name/>

220. Онлайн-библиотека Царское Село — <http://book-olds.ru/>

221. Сайт «Всероссийское генеалогическое древо» — <http://baza.vgdru.com/1/>

222. Сайт «Генералитет российской императорской армии и флота» — <http://www.rusgeneral.ru/index.html>

223. Сайт историка Сергея Владимировича Волкова — <http://swolkov.org/>; http://swolkov.org/2_baza_beloe_dvizhenie/2_baza_beloe_dvizhenie_abc-01.htm

224. Сайт «Откуда Родом» — <http://www.otkudarodom.ua/ru/enciklopediya-familii>

225. Сайт «Родовое Гнездо» — <http://rodovoyegnezdo.mybb2.ru/index.php>

226. Сайт «Русская императорская армия» — <http://regiment.ru/index.htm>

227. Сайт «Центр генеалогических исследований» — <http://rosgenea.ru/>

228. Сайт РГИА — <http://fgurgia.ru/object/34621400?#>

229. Электронная библиотека ГПИБ — <http://elib.shpl.ru/ru/nodes/9347-elektronnaya-biblioteka-gpiib>

230. Электронная библиотека РГБ — <https://www.rsl.ru/>

ПЕРЕЛІК ГЕНЕАЛОГІЧНИХ ТАБЛИЦЬ

Абаза (1)	84—85	Нечасви	625
Абаза (2)	67	Новицькі	634
Абаза (3)	68	Новохатські	636
Абаза (4)	69	Ностиці	413
Алексєєви	91	Папчинські	667
Алфєракі	92	Перичі	675
Апостоли	108—109	Пиваровичі	685
Байдаки	113	Пишчевичі	693
Бакуринські	121	Полі	564—565
Бантїші	122	Потоцькі	712
Бєзбородьки	129	Потьомкіни	711
Білі	138	Риндовські	758
Білокрисєнки	130	Родзянки	732—733
Бразолі	159	Розаліон-Сошальські	741
Бродські	160	Сабо (1)	763
Булацєлі	180—181	Сабо (2)	764
Вуїчі (1)	204—205	Савицькі	780—781
Вуїчі (2)	228—229	Сарандинакі	785
Гангєблови	559	Сахно-Устимовичі	789
Гаркушевські	241	Селецькі	795
Гєгєли	245	Синєльнікови	804—805
Герсєванови	253	Стоянови	108—109
Дєпрєрадовичі	297	Струкови	924—925
Добровольські (1)	305	Товбичі	859
Добровольські (2)	306	Угричичі-Трєбинські	876—877
Іванєнки	795	Фєніни	883
Ілляшенки	431	Харченки	899
Клєвцови	413	Хвошинські	902
Ковпаки	431	Хорвати	900—901
Корбє	444—445	Хоружинські	913
Коростовцєви (1)	453	Христофорови	924—925
Коростовцєви (2)	468—469	Чорби (1)	939
Лабинські	594	Чорби (2)	940
Лапи-Данилєвські	499	Шабєльські (1)	951
Лукашєвичі	529	Шабєльські (2)	952
Малами	564—565	Шєвичі	965
Манвєлови	559	Шидловські (1)	971
Миклашєвські	579	Шидловські (2)	972—973
Миргородські	593	Шостаки	983
Миронєнки	594	Штеричі	987
Мізки	758	Яковлєви	1007
Міоковичі	589		

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

Азов.— Азовской
 Алекс.— Александровский
 Александр.— Александрийский
 Алексоп.— Алексопольский
 алм.— алмазы
 асес.— ассессор
 ассиг.— ассигнации
 артил.— артиллерия
 б.— балка
 бан.— с бантом
 Бахм.— Бахмутский
 бунчук.— бунчуковый
 ВВД— Всевеликое Войско Донское
 ВВК— Войско верных казаков
 ВД— высочайший двор
 Верхн.— Верхнеднепровский
 ВКУ— Военно-конный участок
 ВО— военный округ
 войск.— войсковой
 вол.— волость
 ВПГ— Временное присутствие Герольдии
 ВСЮР— Вооруженные силы Юга России.
 г.— город/год
 ГАДО— Государственный архив Днепропетровской области
 гв.— гвардия
 ГВК— Генеральная войсковая канцелярия
 ген.— генерал
 город.— городской
 г. р.— год рождения
 губ.— губерния/губернский
 д.— деревня
 дв-н— дворянин
 дв-х— дворовых
 дей.— действительный
 дес.— десятина
 ДГ— Департамент Герольдии
 ДДС— Дворянское депутатское собрание
 дей.— действительный
 ДНИМ— Днепропетровский национальный исторический музей
 Донец.— Донецкий
 ЕГВ— Екатеринославские губернские ведомости
 ЕГЗС— Екатеринославское губернское земское собрание
 ЕГЗУ— Екатеринославская губернская земская управа
 ЕГКДП— Екатеринославское губернское по крестьянским делам присутствие
 ЕВ— его величество
 ЕИВ— его императорское величество / высочество
 Екат.— Екатеринославский
 ЕКИП— Екатеринославская контора иностранных поселенцев
 Елисавет.— Елисаветградский
 ЕУАК— Екатеринославская ученая архивная комиссия
 ж.— женского пола
 жел. дор.— железная дорога
 жен.— женского
 жит.— жители
 зам.— замужем, в замужестве
 зем.— земля
 землевлад.— землевладелец / землевладелица
 земск.— земский
 значк.— значковый
 Изюм.— Изюмский
 им.— имение/имени
 Имп.— императорский
 ин-т— институт
 КВЖД— Китайская восточная железная дорога
 кв.— квадратный
 клад.— кладбище
 кн.— князь/княжна/княгиня
 кол.— коллежский
 Конград.— Константиноградский
 кор.— короной
 креп-х— крепостных
 КРС— крупный рогатый скот
 лич.— личный
 м.— мужского пола
 май.— майор
 малорос.— малороссийский
 Мариуп.— Мариупольский

Мелитоп.— Мелитопольский
 меч.— мечами
 м-ко— местечко
 муж.— мужского
 над.— надворный
 нам.— наместничество
 непремен.— непременный
 неуд.— неудобная
 Новом.— Новомосковский
 НОСХ— Новомосковское общество сельских хозяев
 НТШ— Наукове товариство ім. Т. Шевченка
 о.— остров
 обл.— область
 ОВД— Область Войска Донского
 ОВК— областной военный комиссариат
 ок.— около
 Ольвиоп.— Ольвиопольский
 Ольгоп.— Ольгопольский
 Оп.— описание
 ОФ— отдел фондов
 Павл.— Павлоградский
 ПГМ— План Генерального межевания
 подполк-к— подполковник
 полк-к— полковник
 Полтав.— Полтавская/Полтавский
 пом.— помещик
 потом.— потомственный
 ППКК— Петровский Полтавский кадетский корпус
 предвод.— предводитель
 проч.— с прочими
 пр.-майор— премьер-майор
 ПСЗ РИ— Полное собрание законов Российской империи
 ПС— Правительствующий Сенат
 пуст.— пустошь р.— река
 РА— Русская Армия
 РАН— Российская академия наук
 РГИА— Российский государственный исторический архив
 рев.— ревизия/ревизская
 рег.— регистратор
 РК— родословная книга
 Род.— родился
 Ростов.— Ростовский
 ротм.— ротмистр
 руб.— рублей
 РФ— Российская Федерация
 с.— село
 саж.— сажень
 св.— светлейший
 сек.-майор— секунд-майор
 сек.— серетарь
 сереб.— серебряный
 сл.— слобода
 Славян.— Славяносербский
 Славянск.— Славянский
 СО— сенатское определение
 соб.— собственный
 сов.— советник
 совм.— совместный
 СПб.— Санкт-Петербург
 ст.— статский/станция/станция
 СХС— сербов, хорватов, словенцев
 с-цо— сельцо
 тайн.— тайный
 тит.— титулярный
 тов.— товарищ
 УАПЦ— Украинская автокефальная православная церковь
 уд.— удобная/удобной
 уе.— уезд
 ул.— улица
 ун-т— университет
 уроч.— урочище
 уч.— участок
 уч-ще— училище
 Харьков.— Харьковский
 Херсон.— Херсонский
 хут.— хутор
 шт.— штаб/штабс

З М І С Т

Катеринославське дворянство: просопографічний портрет соціальної спільноти Полудневої України	3
Вступ.....	3
Ad fontes!	4
Спадкочемці запорожців	10
Шляхетна спільнота.....	25
Земле- і душевласники	39
Дворянські гнізда.....	51
Vae victis!	61

ПЕРСОНАЛІЇ	65–1016
-------------------------	----------------

Використані джерела та література	1017
Перелік генеалогічних таблиць	1021
Список скорочень та умовних позначень	1022